

СИЛАБУС навчальної дисципліни

Шкільний курс історії

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія)
3
3 рік, II семестр
Обов'язкові навчальні дисципліни
згідно з розкладом
українська
щоп'ятниці 13.00–14.20 (114 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
кандидат історичних наук, ст. викладач
Герасимчук Олександр Михайлович
E-mail: gerasim_o@yahoo.com
Facebook Messenger Олександр Герасимчук

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Шкільний курс історії» охоплює коло теоретичних і практичних питань, які стосуються змісту курсів історії України та всесвітньої історії, що вивчаються у закладах загальної середньої освіти. Вивчення дисципліни сприяє процесу здобуття знань, формування вмінь і навичок майбутніх учителів історії щодо підготовки якісних уроків історії та вмінню повною мірою використовувати шкільну програму з історії у практичній роботі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст курсу історії в загальноосвітніх навчальних закладах

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Загальнотеоретичні основи викладання шкільного курсу історії.
2. Програмний зміст шкільних курсів історії України та всесвітньої історії.
3. Вивчення окремих тематичних питань у шкільному курсі історії.

Метою дисципліни «Шкільний курс історії» є підготовка студентів до діяльності щодо:

- формування історичних знань школярів;
- розвитку історичного мислення учнів, яке передбачає загальне розуміння історичного процесу в його різноманітності й суперечливості;
- виховання в учнів особистісних рис громадянина України, загальнолюдських духовних цінностей, сприйняття ідей гуманізму та демократії, взаєморозуміння між народами на основі особистісного усвідомлення досвіду історії;
- підготовки школярів до свідомої активної участі в суспільному житті української держави, усвідомлення її ролі й місця в Європі та світі.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям
ЗК 06	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
ФК 01	Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків
ФК 03	Володіння основами цілепокладання, планування та організації освітнього процесу, моделювання змісту навчання історії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів
ФК 06	Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії
ФК 09	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей
ФК 10	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел
ФК 11	Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах
Програмні результати навчання	
ПРН 03	Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчання історії
ПРН 04	Використання сучасних методик і технологій організації освітнього процесу, оцінки досягнень учнів на різних етапах вивчення історії для успішного й ефективного здійснення професійної педагогічної діяльності
ПРН 05	Володіння навичками розв'язання освітніх, виховних, розвивальних та науково-методичних завдань, уміння застосовувати найбільш ефективні методичні підходи і сучасні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей і потреб
ПРН 08	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові

	відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу
ПРН 11	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу
ПРН 12	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії
ПРН 13	Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями та явищами на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок
ПРН 14	Знання концептуальних основ, структури змісту, форм, методів і засобів навчання історії та вміння розробляти навчально-методичну документацію, необхідну для забезпечення освітнього процесу

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль I				
1	Шкільний курс історії в системі шкільної історичної освіти України	4	4	6
2	Навчально-методичний комплекс шкільного курсу історії	2	4	8
3	Міжпредметні й внутрішньокурсові зв'язки у шкільному курсі історії	2	2	6
4	Інформаційно-комунікативні технології у шкільному курсі історії	-	2	6
Модуль II				
5	Роль шкільної програми у підготовці вчителем уроку історії	2	2	6
6	Пропедевтичний курс «Вступ до історії» (5 клас)	-	2	2
7	Шкільний курс історії стародавнього світу (6 клас)	-	2	2
8	Специфіка вивчення історії середніх віків у шкільному курсі історії (7 клас)	-	2	2
9	Вивчення періоду нової історії у шкільному курсі історії (8–9 класи)	-	2	2
10	Вивчення новітньої історії у шкільному курсі історії (10–11 класи)	-	2	2
Модуль III				
11	Економічна, соціально-політична та культурна складові шкільного курсу історії.	-	6	8
Усього		10	30	50

Тематика практичних занять

Модуль I	
1	<p>Зміст шкільної історичної освіти (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета і завдання шкільної історичної освіти. 2. Основні компоненти змісту історичної освіти. 3. Компетентнісний потенціал шкільного курсу історії.
2	<p>Зміст шкільної навчальної програми з історії (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст навчальної програми з історії для загальноосвітніх навчальних закладів: <ul style="list-style-type: none"> - пояснювальна записка; - характеристика основних структурних компонентів програми; - розподіл навчального часу на вивчення історії в загальноосвітній школі. 2. Календарно-тематичне планування ШКІ. 3. Робоча програма вчителя історії.
3	<p>Навчально-методичний комплекс ШКІ (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види засобів навчання у шкільному курсі історії. 2. Зміст, структура, принципи побудови різних варіантів підручників з історії. Методичні вимоги до підручника історії. 3. Характеристика навчально-методичної літератури із шкільного курсу історії.
4	<p>Наочність у шкільному курсі історії (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зображення пам'яток архітектури та образотворчого мистецтва, обов'язкові для розпізнавання учнями. 2. Зображення персоналій в ШКІ для візуального розпізнавання учнями. 3. Образотворча та умовно-графічна наочність у шкільному курсі історії.
5	<p>Міжпредметні і внутрішньокурсові зв'язки у ШКІ (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні аспекти змісту міжпредметних та внутрішньокурсових зв'язків шкільного курсу історії та їх значення у вивченні історії. 2. Міжпредметні змістові лінії шкільного курсу історії. 3. Прийоми і засоби реалізації міжпредметних і внутрішньокурсових зв'язків у викладанні шкільного курсу історії.
6	<p>Інформаційно-комунікативні технології у ШКІ (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мультимедійні засоби навчання на уроках історії. 2. Інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) та освітні електронні ресурси (ОЕР) і їх використання в шкільному курсі історії. 3. Педагогічні програмні засоби (ППЗ) шкільних курсів «Історія України» та «Всесвітня історія».
Модуль II	
7	<p>Роль шкільної програми у підготовці сучасного уроку історії (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний урок історії як навчальне заняття: типологія, структура, вимоги до проведення. 2. Етапи підготовки і проведення уроку історії. 3. Визначення мети і завдань уроку історії (очікуваних результатів уроку). 4. Конспект (план) уроку історії.
8	<p>Пропедевтичний курс «Вступ до історії» (5 клас) (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура пропедевтичного курсу «Вступ до історії» у 5 класі. 2. Зміст та результати навчально-пізнавальної діяльності учнів у шкільному курсі історії у 5 класі. 3. Основні поняття пропедевтичного курсу «Вступ до історії». 4. Ключові компетентності вступного курсу історії у 5 класі.
9	<p>Шкільний курс історії стародавнього світу (6 клас) (2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура шкільного курсу історії стародавнього світу в 6 класі. 2. Зміст і результати навчально-пізнавальної діяльності учнів при вивченні історії у 6-му класі.

	<p>3. Методика проведення уроку вивчення нового навчального матеріалу.</p> <p>4. Формування уявлень учнів про історичний час в шкільному курсі історії у 6-му класі.</p>
10	<p>Специфіка вивчення історії середніх віків у шкільному курсі історії (7 клас) (2 год)</p> <p>1. Структура шкільного курсу історії середніх віків у 7 класі.</p> <p>2. Зміст і результати навчально-пізнавальної діяльності учнів при вивченні історії у 7-му класі.</p> <p>3. Синхронізація навчального матеріалу у шкільному курсі історії в 7 класі.</p> <p>4. Поняття і типи практичних занять з історії. Особливості методики проведення практичних занять у шкільному курсі історії.</p>
11	<p>Вивчення періоду нової історії в шкільному курсі історії (8–9 класи) (2 год)</p> <p>1. Структура шкільного курсу історії у 8–9-х класах.</p> <p>2. Зміст і результати навчально-пізнавальної діяльності учнів при вивченні історії у 8–9-х класах.</p> <p>3. Методика проведення комбінованого уроку історії.</p> <p>4. Синхронізація навчального матеріалу з історії України та всесвітньої історії у 8–9 класах. Методика роботи з хронологічними і синхроністичними таблицями на уроках історії.</p>
12	<p>Вивчення новітньої історії в шкільному курсі історії (10–11 класи) (2 год)</p> <p>1. Структура курсу й організація навчання учнів при вивченні історії у 10–11 класах.</p> <p>2. Зміст і результати навчально-пізнавальної діяльності учнів при вивченні історії у старшій школі.</p> <p>3. Структура та методика проведення повторювально-узагальнюючого уроку.</p> <p>4. Методика проведення уроку контролю та корекції знань, умінь і навичок (тематичного оцінювання).</p>
Модуль III	
13	<p>Економічна складова як компонент змісту навчальної програми з історії (2 год)</p> <p>1. Головні завдання вивчення економічного матеріалу у ШКІ.</p> <p>2. Місце економічної тематики у шкільній програмі з історії.</p> <p>3. Значення економічної складової у ШКІ.</p> <p>4. Формування історико-економічних понять у ШКІ.</p>
14	<p>Зміст і місце соціально-політичної історії серед інших компонентів змісту шкільної історичної освіти (2 год)</p> <p>1. Значення соціально-економічної тематики у ШКІ.</p> <p>2. Зміст соціально-політичних тем у ШКІ.</p> <p>3. Вивчення соціально-політичної тематики у ШКІ.</p> <p>4. Вивчення соціально-політичних понять у шкільному курсі історії.</p>
15	<p>Культурознавчі теми в шкільному курсі історії (2 год)</p> <p>1. Значення вивчення культурної тематики у ШКІ.</p> <p>2. Зміст і місце вивчення питань культури у шкільній програмі з історії.</p> <p>3. Культурологічні поняття у ШКІ.</p>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України № 764-IX від 01.08.2020 р. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 31. Ст. 226.
3. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020. URL : https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/.

4. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ століття. Київ : Райдуга, 1994. 61 с.
5. Про неухильне дотримання принципів гарантування свободи педагогічної діяльності вчителя. Лист Міністерства освіти та науки №1/9-630 від 05.12.2014 р. URL : <http://zakon.pedrada.com.ua/regulations/1521/8456/8458/468871/1>.
6. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 5–9 класи. *Історія і суспільствознавство в школах України*. 2017. № 5–6. С. 2–44.
7. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 10–11 класи. Історія: Україна і Світ. 10–11 класи. *Історія і суспільствознавство в школах України*. 2017. № 11–12. С. 2–44.
8. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Редакція 2019 р. Історія України. 5–9 кл. Історія: Україна і Світ. 10–11 класи. *Історія і суспільствознавство в школах України*. 2019. № 1 С. 2–94.
9. Абдулаев Э.Н. Наглядность и проблемный подход в обучении истории. *Преподавание истории в школе*. 2008. №1. С. 23–26.
10. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи з історії в середній школі. *Український історичний журнал*. 1991. №4. С. 86–93.
11. Баханов К. Модель навчання у дискусії. *Історія в школі*. 2000. № 9. С. 16–22.
12. Баханов К. Облік індивідуальних досягнень учнів у навчанні історії. *Історія в школах України*. 1999. № 2. С. 25–27.
13. Бахматюк Я. Деякі аспекти оптимізації впровадження ІКТ (інф.-ком. технологій) в українську шкільну освіту: погляд учителя-практика. *Історія і суспільствознавство в школах України*. 2011. №11–12. С. 14–19.
14. Борисов С. Хронологічні завдання на уроці історії. *Історія в школі*. 1998. № 9. С. 17–18.
15. Венцева Н. Пізнавати історію і себе...: (Використання дискусійних методів при вивченні історії середніх віків. *Історія в школах України*. 2005. №2. С. 32–35.
16. Використання активних форм і методів викладання історії в школі (з досвіду роботи). *Історія в школі*. 2002. №4. С. 43–44.
17. Власов В. Контроль навчальних досягнень учнів: аналіз проблемного поля (на прикладі історії). *Шлях освіти*. 2009. №2. С. 29–33.
18. Войцеховський Ю. Підготовка вчителя до уроку історії (на прикладі теми «Центральна та Східна Європа в ІХ – ХІ ст.»). *Історія в школі*. 1998. №7–8. С. 48–53.
19. Воропаєв В.В., Татаринів М.В. Всесвітня історія. Нова історія (к. ХVІІІ – поч. ХХ ст.). 9 клас. Плани-конспекти уроків. Харків : Ранок, 2005. 272 с. (На допомогу вчителю).
20. Всесвітня історія: ілюстративні матеріали. *Все для вчителя*. 2008. №5. Вкладка.
21. Вяземский Е.Е., Стрелова О.Ю. Методика преподавания истории в школе: практическое пособие для учителей. Москва : ВЛАДОС. 2000.
22. Вяземський Е.Е., Стрелова О.Ю. Способы формирования хронологических знаний и умений. *История*. 2006. №23. С. 37–47.
23. Гавліч З., Куціль З. Додатки з історії середніх віків: (Для використання у викладанні курсу всесвітньої історії. *Рідна школа*. 1995. №7–8. С. 65–69.
24. Геллер Т. Дискусія на уроках історії як засіб формування критичного мислення. *Історія та правознавство*. 2005. №8 (березень). С. 7–8.
25. Гетьман О.П. Підсумкова тестова перевірка рівня сформованості учнівських компетенцій. *Історія та правознавство*. 2010. №14 (травень). С. 9–11.
26. Гончарова А.И. Диспут на уроке истории. *Преподавание истории в школе*. 1998. №5. С. 36–38.
27. Гора П.В. Подготовка учителя к уроку истории. *Преподавание истории в школе*. 1984. №3. С. 58–64.
28. Гора П.В. Определение целей изучения больших и поурочных тем. *Преподавание истории в школе*. 1977. №2. С. 83–90.
29. Горбенко І.В. Використання опорних таблиць на уроках всесвітньої історії. Центральна Європа в 90-і рр. ХХ ст. 11 клас. *Історія та правознавство*. 2006. №35 (грудень). С. 7–9.
30. Городов А.И. О проверке знаний учащихся на уроках истории в старших классах. *Преподавание истории в школе*. 2002. №3. С. 68–72.

31. Груша Р. Проблемно-пошуковий метод у вивченні історії. *Історія України*. 2008. № 14. С. 19–22.
32. Гуревич А.Я., Харитонович Д.Е. Історія середніх віків та її вивчення. *Історія України*. 1998. №36 (вересень). С. 7–8.
33. Давиденко В.М. Навчальні ігри на уроках історії та в позакласній роботі. *Історія та правознавство*. 2010. №29 (жовтень). С. 27–29.
34. Демиденко Т., Магдик О. Удосконалення змісту і методів викладання шкільних історичних дисциплін. *Історія України*. 2001. №41 (листопад). С. 3.
35. Десятов Д.Л. Використання відеоджерел на уроках історії. *Історія та правознавство*. 2005. №14 (травень). С. 6–8.
36. Десятов Д.Л. До питання про комп'ютерне оцінювання знань учнів. *Історія та правознавство*. 2005. №27 (вересень). С. 9–10.
37. Десятов Д. Оволодіти історичним простором: (з досвіду організації практичних робіт з історичною картою на прикладі теми «Середньовічне місто»). Всесвітня історія. 7 клас. *Історія в школах України*. 2005. №10. С. 18–20.
38. Десятов Д. Організація роботи учнів з контурною картою на уроках історії стародавнього світу. *Історія України*. 2009. №10 (березень). С. 7–9.
39. Десятов Д. Методичні можливості ілюстрацій підручника з історії стародавнього світу. *Історія в школі*. 2009. №10. С. 27–30.
40. Добриця М.В. Тематичне тестування. *Все для вчителя*. 2011. №4 –5. С. 50–57.
41. Дрібниця В. Електронний підручник – сучасний засіб навчання. *Історія в школі*. 2004. №2. С. 47–48.
42. Дидактика современной школы : пособие для учителей / Под ред. В.А. Онищука. Київ : Радянська школа, 1987.
43. Евдокимов В.И. Двадцать ответов на двадцать вопросов: (Тематические диктанты на уроках истории). *История*. 2003. №44 (ноябрь). С. 22–25.
44. Євтушенко Р. Європейський досвід оцінювання знань учнів. *Історія України*. 2002. №11 (березень). С. 16.
45. Желіба О., Крапив'янський С. Всесвітня історія в документах, завданнях, графіках, схемах, таблицях. 10 кл. *Історія України*. 2007. №2–3 (січень). С. 1–48.
46. Желіба О. Методика роботи з умовно-графічною наочністю на уроках всесвітньої історії в 10–11 класах. *Історія та правознавство*. 2006. №13, 16 (червень). Додаток.
47. Журин И.А. Тематический контроль и рейтинговая система оценки знаний учащихся. *Преподавание истории в школе*. 2008. №4. С. 10–13.
48. Зайченко І.В. Педагогіка : навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. Київ : Освіта України, 2006. С. 158–174.
49. Іванова О. Підручник з історії: проблеми і перспективи. *Історія в школах України*. 1999. № 1. С. 6–7.
50. Ильинский А.Н. Методика организации и проведения беседы. *Преподавание истории в школе*. 1958. №1. С. 64–71.
51. Камбалова Я. Сучасний підручник з історії: система науково-методичних вимог. *Історія в школах України*. 2008. № 5–6. С. 16–17.
52. Камбалова Я. Сучасний підручник з історії як ключовий компонент навчально-методичного комплексу. *Історія в школах України*. 2011. № 7–8. С. 34–36.
53. Карнацевич В. Активізація розумової діяльності та розвиток інтелектуальних навичок учнів на уроках історії за допомогою інтелектуальних ігор. *Історія і суспільствознавство в школах України*. 2011. №11–12. С. 29–37.
54. Книга для читання з історії стародавнього світу. Київ : Радянська школа, 1973. 216 с. з іл.
55. Книга для читання з історії середніх віків : посібник для учнів 7 класу серед. шк. / Уклад. Н.І. Запорожець. Київ : Освіта, 1991. 318 с.
56. Книга для чтения по истории средних веков. Очерки и рассказы / Под ред. С.Д. Сказкина : В 2-х ч. Москва : Просвещение, 1970.
57. Книга для читання з нової історії (1640–1917) / За ред. В.О. Орлова. Київ : Радянська школа, 1972. 196 с.

58. Книга для чтения по истории древнего мира : пособие для учащихся / Под ред. А.И. Немировского. Москва : Просвещение, 1981. 304 с. с ил.
59. Книга для чтения по новой истории. 1640–1870 : пособие для учащихся 8-го класса сред. школы / Под ред. Н.Е. Овчаренко. Москва : Просвещение, 1987. 206 с.
60. Книга для чтения по новейшей истории. 1917–1945 : пособие для учащихся стар. кл. сред. школы / Под ред. И.И. Яковлева. Москва : Просвещение, 1989. 254 с.
61. Книга для чтения по новейшей истории. 1945–1983: пособие для учащихся стар. кл. сред. школы / Под ред. И.И. Яковлева. Москва : Просвещение, 1985. 287 с.
62. Комаров Ю.С. Використання мультимедійного комплексу у викладанні історії. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2004. №2. С. 36–38.
63. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі. *Історія в школах України*. 2003. №5. С. 26–29.
64. Комаров Ю. Запам'ятовується назавжди!: (З практики використання політичних карикатур у шкільному викладанні історії). *Історія в школах України*. 2004. №1. С. 15–20.
65. Короткова М.В. Проблемные игры и познавательные задания на уроках истории средних веков. *Преподавание истории в школе*. 1991. №4. С. 137–144.
66. Крижановська О. Сучасні тенденції у висвітленні історії середніх віків // *Історія в школах України*. 2002. №4. С. 15–17.
67. Купцов А.И. Конспект, план урока. *Преподавание истории в школе*. 1977. № 6. С. 79–88.
68. Кучанов И.С. Система письменного контроля на уроках истории. *Преподавание истории в школе*. 2008. №4. С. 29–33.
69. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії : посібник учителя. Харків : Основа, 2006.
70. Левинтов И.Г. О новом поколении учебников по новой и новейшей истории. *Преподавание истории в школе*. 2002. №8. С. 72–80.
71. Лисова К.Л. Многообразие приемов и методов (урока истории). *Советская педагогика*. 1986. №12. С. 69–70.
72. Литовченко С.Д. Базові принципи створення підручників з історії Стародавнього світу і середніх століть. *Історія та правознавство*. 2006. №26 (вересень). С. 34.
73. Методика преподавания истории в средней школе : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / С.А. Ежова, И.М. Лебедева, А.В. Дружкова. Москва : Просвещение, 1986.
74. Миронюк С. Використання ТЗН у теорії і практиці навчання історії. *Історія в школі*. 2000. № 1. С. 12–14.
75. Мисан В. Використання опорних конспектів. *Історія в школах України*. 1997. №1. С. 27–30.
76. Мисан В. Характеристика сучасного уроку історії. *Історія України*. 2006. №33–34 (вересень). С. 6–19.
77. Мисан В. Урок історії: план-конспект. *Історія в школах України*. 2008. №4. С. 29–34.
78. Мишина И.А., Жарова Л.Н. Преподавание новой истории в средней школе. *Преподавание истории в средней школе*. 2000. №6. С. 47–51.
79. Мороз П. Підручник історії Стародавнього світу: методика розвитку у школярів уміння бачити проблеми засобами ілюстрації. *Історія в школі*. 2011. №5–6. С. 33–38.
80. Мусаев Д. Интерактивные методы обучения истории. *Учитель*. 2007. №6. С. 85–87.
81. Муценко Я. Шкільний підручник з історії: європейське бачення. *Історія в школах України*. 2005. № 5. С. 39–42.
82. Нетеча Я. Використання аудіовізуальних та мультимедійних засобів на уроках історії. *Історія України*. 2006. №10. С. 10–15.
83. Осадчук Р. Роль запитань учителя у застосуванні словесно-діалогічних методів навчання. *Історія в школі*. 2000. №8. С. 20–22.
84. Осадчук Р. Сутність і види контролю і перевірки знань учнів. *Історія в школі*. 2001. № 2. С. 2–6.
85. Пастушенко Р. Діагностування навчальних досягнень учнів з історії. *Історія в школах України*. 2001. № 2. С. 32–35.
86. Пінчук Т. Планування уроку. *Рідна школа*. 1998. № 1. С. 61–63.
87. Покотило Н.П. Приемы преподавания. *Преподавание истории в школе*. 1993. №2. С. 41–47.

88. Пометун О. Кооперативне навчання учнів на уроці історії. *Історія в школах України*. 2004. №5. С. 55.
89. Пометун О.І., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі. Київ : Генеза, 2009.
90. Пометун О. Сучасний підручник: нові підходи – нові рішення. *Історія в школі*. 2008. № 5–6. С. 10–15.
91. Пометун О. Як раціонально використати на уроці методичні можливості підручника нового покоління. *Історія в школах України*. 2004. № 3.
92. Репина Н.Г. Планирование задач урока истории (X класс). *Преподавание истории в школе*. 1985. №5. С. 47–52.
93. Саврасова-В'юн Т. Діалогічні методи навчання: сучасний підхід. *Історія України*. 2006. №39 (жовтень). С. 13–17.
94. Савченко М. Підручник нового покоління з всесвітньої історії ХХ ст. *Історія в школах України*. 2003. №2. С. 52–53.
95. Сорока Л. Методика складання і використання опорного конспекту на уроках історії. *Освіта і управління*. 2003. №1. С. 107–109.
96. Страшев А.И. Методы работы с исторической картой. *Преподавание истории в школе*. 2002. №10. С. 59–63.
97. Студеникин М.Т. Методика преподавания истории в школе : учеб. для студ. высш. учеб. заведений. Москва : ВЛАДОС, 2003.
98. Терно С. Тестові завдання з історії: формотворення та доцільність. *Історія в школах України*. 2011. №10. С. 23–27.
99. Терно С. Як обрати підручник? Поради вчителя. *Історія в школах України*. 2004. № 5. С. 17–20.
100. Троцкий А.А., Троцкий Д.А. Использование эвристических методов в преподавании истории. *Среднее специальное образование*. 1990. №9. С. 27– 29.
101. Туріщева Л.В. Психолого-педагогічні особливості проведення лекцій у старших класах. *Історія та правознавство*. 2009. №10 (квітень). С. 29–31.
102. Удод О. Нові підходи до підготовки підручників із всесвітньої історії для основної та старшої школи в Україні. *Історія в школах України*. 2003. № 6. С. 3–5.
103. Уланова Л.І. Інтерактивні уроки із всесвітньої історії з теми: «Країни Західної Європи в 1950–2004 рр.». 11 клас. *Історія та правознавство*. 2005. №6 (лютий). С. 16–18.
104. Хрестоматія з історії стародавнього світу / Упор. О.П. Крижанівський та ін. Київ : Радянська школа, 1974. 160 с.
105. Хрестоматія по истории древнего мира: пособие для учащихся / Сост. Е.А. Черкасова. Москва : Просвещение. 1991. 288 с.
106. Хрестоматія по истории средних веков. Пособие для преподавателей средней школы / Под ред. Н.П. Грацианского и С.Д. Сказкина. Москва : Учпедгиз, 1953. 419 с.
107. Хрестоматія по новой истории. 1640–1870 : пособие для учителя / Под ред. В.Г. Сироткина. Москва : Просвещение, 1990. 288 с.
108. Хрестоматія з нової історії. Ч. 1 / Упор. Г.О. Цвіканська та С.М. Ходорков. Київ : Радянська школа, 1973. 159 с.
109. Хрестоматія з нової історії. Ч. 2 (для 9-го кл. сер. школи) / Упор. В.А. Жебокрицький та ін. Київ : Радянська школа, 1972. 175 с.
110. Хрестоматія з новітньої історії / Упор. В.Я. Тарасенко, В.Д. Лисоченко. Київ : Радянська школа, 1972. 192 с.
111. Хрестоматія по новейшей истории. В 2-х ч.: Пособие для учителей. Сост. М.Е. Сучков / Под ред. И.И. Яковлева. Москва : Просвещение, 1971, 1976.
112. Шевченко Н.И. Нетрадиционные методы преподавания истории в старшей школе. *Преподавание истории в школе*. 2002. №9. С. 46–50.
113. Федорець Н. Современный урок: проектирование, реализация, анализ. *Управління школою*. 2010. №16–18 (червень). С. 21 – 31.
114. Юнацька В.М. Формування хронологічних вмій учнів у процесі роботи з хронологічними і синхроністичними таблицями. *Все для вчителя*. 2010. №4–5. С. 56–59.

Інформаційні ресурси

1. <http://ukrkniga.org.ua>.
2. <http://pidruchniki.org.ua>.
3. <http://vchitel.info/konspekti-urokiv/>
4. <http://school.xvatit.com>
5. <http://images.yandex.ua/yandsearch/>
6. <http://uk.wikipedia.org>
7. <http://www.bookpedia.ru>
8. <http://www.history.com.ua>
9. <http://buklib.net>
10. <http://history.ucoz.ua>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями з дидактики, методики навчання історії тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати творче завдання, підготовка якого є обов'язковою умовою допуску до заліку;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці творчого проекту забороняються плагіат, фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Виконання самостійної роботи	1	10	10
Усна відповідь на практичному занятті	15	5	75
Робота на лекціях	5	1	5
Творча робота	1	10	10
Усього			100